

موضوع

بخشنامه شماره 02/127785 مورخ 1402/05/29؛ ابلاغ مصوبه شورای فقهی بانک مرکزی با موضوع «ارزیابی چالش‌های فقهی سپرده‌های امتیازی در شبکه بانکی کشور»

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ب تالی

۰۲۱۲۷۷۸۵

۱۴۰۲/۰۵/۲۹

پیوست:

«بخشنامه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانکهای دولتی غیر دولتی شرکت دولتی پست بانک موسسات اعتباری غیر بانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال میشود

با سلام

احتراماً به پیوست تصویر نامه شماره ۲۸۲۲۹۲ مورخ ۱۴۰۲/۴/۱۱ اداره بررسیهای بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی با موضوع ارزیابی چالشهای فقهی سپرده های امتیازی در شبکه بانکی کشور برای استحضار ایفاد میگردد. در این رابطه شایان ذکر می داند

الف رویکرد شورای محترم فقهی بانک مرکزی در خصوص سپرده پذیری امتیازی که در حال حاضر، به صورت نسبتاً فراگیر در شبکه بانکی کاربرد دارد تفکیک بین روشهای مجاز و مشروع سپرده پذیری امتیازی از روشهای غیر مجاز و غیر مشروع است.

ب اعطای تسهیلات قرض الحسنه امتیازی با میانگین گیری بدین ترتیب که پس از سپرده گذاری مشتری و بر اساس میانگین امتیاز وی مؤسسه اعتباری بدون شرط قبلی نسبت به پرداخت تسهیلات اقدام می نماید، خلاف شرع تشخیص داده نشد. نکته کلیدی در این روش آن است که مؤسسه اعتباری نباید هیچ نوع تعهد حقوقی برای پرداخت تسهیلات به مشتری بدهد و این موضوع باید به شیوه مناسب شفاف سازی در متن قرارداد اطلاع رسانی بر روی تارنمای مؤسسه اعتباری ارسال پیامک و غیره به اطلاع مشتری رسانده شود.

ب اعطای تسهیلات قرض الحسنه بدون میانگین گیری و به صورت فوری معمولاً در یک روز مشروط به سپرده گذاری قرض الحسنه خلاف شرع تشخیص داده شد و متضمن شبهه قرض به شرط قرض زیاده حکمی که یکی از انواع ربا است می باشد.

ت کسر نمودن بخشی از تسهیلات تحت عنوان وثیقه نقدی و یا کسر نمودن کارمزد از اصل مبلغ تسهیلات، مجاز نمی باشد. چرا که با کسر مبلغی از اصل تسهیلات قرارداد صرفاً در بخش باقیمانده منعقد میگردد و محاسبه سود در بخش کسر شده مجاز نیست.

در پایان ضمن تأکید بر این که اخذ هر گونه سپرده به عنوان وثیقه نقدی به هر عنوان قبل و یا بعد از اعطای تسهیلات توسط بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی (ابلاغی طی بخشنامه شماره ۰۰۳۷۵۵۱۷ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۳) ممنوع میباشد خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به واحدهای ذی ربط در آن بانک مؤسسه اعتباری غیربانکی با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت مقتضی به عمل آید و در صورت وجود هر گونه سوال و ابهام احتمالی مرتبط با مراتب فوق موضوع راساً از اداره بررسیهای بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی استعلام گردد. ۶۱۰۰۷۵۸

مدیریت کل مقررات مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی

۰۲-۳۲۱۵

تهران بلوار میرداماد- پلاک ۱۸ تلفن: ۲۹۵۱ کد پستی: ۳۱-۱۵۲۹۶ فاکس: ۶۶۷۳۵۶۷۴ ریاست اینترنتی : www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

به قالی

۰۲۸۲۲۹۲

۱۴۰۲/۰۴/۱۱

پیوست:

جناب آقای دکتر سروش
معاون محترم نظارت بانک مرکزی
سلام علیکم

با احترام به پیوست مصوبه هفتاد و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۹ شورای فقهی در رابطه با موضوع ارزیابی چالشهای فقهی سپرده های امتیازی در شبکه بانکی کشور به پیوست ایفاد میگردد. در حسن اجرای مصوبه مذکور، نکات ذیل شایان توجه است

الف همانطور که استحضار دارید سپرده پذیری امتیازی به میزان گسترده ای در شبکه بانکی کاربرد دارد و عمده تسهیلات پرداخت شده به نحوی مبتنی بر سپرده گذاری قبلی مشتری میباشد. در این رابطه رویکرد شورای فقهی تفکیک بین روشهای مجاز و مشروع سپرده پذیری امتیازی از روشهای غیر

ب تسهیلات قرض الحسنه امتیازی با میانگین گیری بدین ترتیب که پس از سپرده گذاری مشتری و بر اساس میانگین امتیاز وی بانک بدون شرط قبلی نسبت به پرداخت تسهیلات اقدام مینماید خلاف شرع تشخیص داده نشد. نکته کلیدی در این روش آن است که بانک نباید هیچ نوع تعهد حقوقی برای پرداخت تسهیلات به مشتری بدهد و این موضوع بایستی به شیوه مناسب شفاف سازی در متن قرارداد اطلاع رسانی بر روی تارنمای بانک ارسال پیامک و غیره به اطلاع مشتری رسانده شود. پ ارائه تسهیلات قرض الحسنه بدون میانگین گیری و به صورت فوری معمولاً در یک روز مشروط به سپرده گذاری قرض الحسنه خلاف شرع تشخیص داده شد و با شبهه قرض به شرط قرض زیاده حکمی که یکی از انواع ربا میباشد. مواجه می گردد.

ت مشروط نمودن پرداخت تسهیلات غیر قرضی مانند فروش اقساطی یا مرابحه به سپرده گذاری وکالتی خلاف شرع تشخیص داده نشد.

ث کسر نمودن بخش از تسهیلات تحت عنوان وثیقه نقدی و یا کسر نمودن کارمزد از اصل مبلغ تسهیلات ممنوع است. دلیل این موضوع آن است که با کسر مبلغی از اصل تسهیلات قرارداد صرفاً در بخش باقیمانده منعقد می گردد و محاسبه سود در بخش کسر شده مجاز نیست.

در پایان خواهشمند است در صورت صلاحدید دستور فرمایند مصوبه شورای فقهی در قالب یک بخشنامه جدید یا اصلاح بخشنامه های قبلی به شیوه مناسب به شبکه بانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. اطلاع رسانی به شورای فقهی در رابطه با شیوه ابلاغ و اجرای مصوبه مذکور مزید امتنان خواهد بود. ۶۰۸۳۵۲۲

اداره بررسی های بانکداری اسلامی

و دبیرخانه شورای فقهی

مهدی کاظمیان

۹۶۱۷۰۱

تهران، بلوار میرداماد، پلاک ۱۸ تلفن: ۲۹۵۱ کد پستی: ۳۱-۱۵۲۹۶ فاکس: ۶۶۷۳۵۶۷۴ سایت اینترنتی: www.cbi.ir

مصوبات شورای فنی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ب علی

گزارش دبیرخانه شورای فقهی با موضوع ارزیابی چالشهای فقهی سپرده های امتیازی در شبکه بانکی کشور در هفتاد و پنجمین جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۹ شورای فقهی مطرح و به شرح ذیل جمع بندی گردید

الف ارائه تسهیلات قرض الحسنه امتیازی با میانگین گیری به این صورت که مشتری ابتدا برای مدتی سپرده گذاری کند و سپس بر اساس امتیازاتی که بدست آورده بدون شرط قبلی نسبت به دریافت تسهیلات قرض الحسنه اقدام ورزد خلاف شرع تشخیص داده نشد. در این روش بانک هیچ نوع تعهد حقوقی در زمینه اعطای تسهیلات به مشتری ارائه نمیدهد و لازم است این موضوع به شیوه مناسب به اطلاع سپرده گذاران رسانده شود.

ب ارائه تسهیلات قرض الحسنه بدون میانگین گیری و به صورت فوری مشروط به سپرده گذاری قرض الحسنه ممنوع است.

پ مشروط نمودن پرداخت تسهیلات غیر قرضی مثلاً فروش اقساطی یا مرابحه به سپرده گذاری وکالتی خلاف شرع تشخیص داده نشد.

ث کسر نمودن بخشی از تسهیلات تحت عنوان وثیقه نقدی یا کسر نمودن کارمزد از مبلغ کل تسهیلات ممنوع است.

دکتر ابودر سروش

دکتر علی خورسندیان

آیت الله دکتر غلامرضا مصباحی مقدم

آیت الله محمد سعید واعظی وار

آیت الله محمد سعید واعظی وار

حجت الاسلام والمسلمین دکتر مجید رضایی

آیت الله . دکتر حسن آقا نظری شاهرودی و

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسین حسین زاده بحرینی فاطمی

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسین حسین زاده بحرینی

